

1. Enquesta modular d'hàbits socials de les Illes Balears 2010

1.1 Objectius

L'Enquesta modular d'hàbits socials de les Illes Balears 2010 (EMHS) ha centrat els seus objectius en la necessitat d'obtenir, per primera vegada a la comunitat autònoma, una radiografia fidel dels aspectes que es consideren estratègics per al desenvolupament socioeconòmic correcte i de cohesió entre la seva població. En aquest sentit, els objectius són l'obtenció d'informació veraç amb el nivell suficient de desagregació territorial, insular o comarcal (NUTS 4), que permeti que els participants en el disseny de l'enquesta puguin prendre les decisions correctes. Són la Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració, la Conselleria d'Educació i Cultura i la Fundació Illes Balears per a la Innovació Tecnològica (IBIT), d'acord amb el seu àmbit competencial.

D'aquesta manera s'han integrat en l'Enquesta els mòduls següents amb els objectius que s'especifiquen:

Condicions de vida i cohesió social

- Valorar la qualitat dels serveis públics que presten les administracions públiques.
- Assegurar l'obtenció d'informació suficient per completar el quadre d'indicadors d'exclusió social del Comitè de Protecció Social de la Unió Europea (indicadors de Laeken).
- Obtenir dades de les Illes Balears comparables amb les dades que al seu torn s'obtenen a l'Estat, i amb les de la resta de països de la Unió Europea.

Usos lingüístics

- Obtenir informació sobre el coneixement, els usos i les actituds de la ciutadania respecte de la llengua catalana en un moment en què els importants canvis demogràfics fan preveure canvis també importants en aquests aspectes.
- Avaluar la situació actual de la llengua catalana a les Illes Balears a fi de poder contrastar les dades amb altres enquestes realitzades anteriorment.

Disponibilitat i usos de les TIC de les llars

- Definir el panorama actual de l'ús de les eines circumscrites a la Web 2.0 de la ciutadania de les Illes Balears amb la finalitat de poder proposar polítiques de sensibilització per evitar l'exclusió digital.
- Avaluar el grau de coneixement i utilització de les eines digitals de comunicació, relació, projecció i gestió de la informació i del coneixement accessibles per a la ciutadania de les Illes Balears en general.
- Avaluar l'ús de les eines de participació englobades sota el concepte de Web 2.0 (wikis, blogs, xarxes socials, publicació de vídeos, podcasts, presentacions, portals de música...) que fan els ciutadans de les Illes Balears.
- Aprofundir en aspectes no estudiats abans a les Illes Balears, com ara l'ús de xarxes socials o la disponibilitat d'un espai web personal, entre d'altres.

2. Conceptes i definicions

Habitatge familiar

Es considera *habitatge familiar* qualsevol habitació o conjunt d'habitacions i les seves dependències que ocupin un edifici o una part estructuralment separada d'aquest i que, per la forma com han estat construïdes, reconstruïdes o transformades, estan destinades a ser habitades per una o diverses llars i en la data de l'entrevista no s'utilitzen per a altres fins (despatxos de professionals, comerços, empreses, etc.).

No són objecte d'estudi per a aquesta enquesta els establiments col·lectius, com ara hotels, pensions, residències, asils, pisos d'estudiants, etc. Quan en un habitatge principal conviuen més de cinc llars és considerat establiment col·lectiu.

Habitatge familiar principal

Es considera *habitatge familiar principal* qualsevol habitatge familiar que és utilitzat com a residència habitual d'una o més llars. Els habitatges familiars que són de temporada, deshabitats, etc., no són residència habitual i, per tant, no són principals.

Llar privada

Només les llars privades són objecte d'investigació en l'EMHS. Es defineix la *llar privada* com la persona o conjunt de persones que ocupen en comú un habitatge familiar principal o part, i consumeixen o comparteixen aliments o altres béns amb càrrec a un mateix pressupost. D'acord amb aquesta definició s'ha de tenir en compte el següent:

1. Una llar privada pot estar constituïda per una sola persona (llar unipersonal) o per algunes (llar pluripersonal).
2. Les persones que formen la llar poden estar unides o no per vincles de parentiu. En efecte, la llar pot estar formada exclusivament per persones no emparentades, per una família junt amb persones no emparentades o únicament per una família.
3. Una llar privada pluripersonal és la formada per un conjunt de persones que ocupen en comú un habitatge familiar principal. Per tant, el conjunt de persones que habita en un establiment col·lectiu (hospital, hotel, col·legi major...) no constitueix una llar privada.

Tanmateix, s'ha de tenir en compte que dins el recinte d'un establiment col·lectiu sí que hi pot haver una llar, com ara el cas del director d'una presó que hi visqui.

4. Una llar privada és la formada per un conjunt de persones que comparteix despeses, és a dir, que té una economia o un pressupost comuns. No es considera que formin diferents llars les persones amb una economia parcialment independent si comparteixen la major part de les despeses fonamentals —habitatge i alimentació— amb les altres persones. S'entén en general que tenen una economia comuna, tant els que hi aporten recursos col·laborant a sufragar les despeses comunes, com els que no hi aporten res però es beneficien de les despeses de l'economia comuna.

Membre d'una llar privada

Els membres d'una llar privada són les persones que ocupen un altre habitatge familiar principal però depenen econòmicament del pressupost d'aquesta llar. Per tant, es consideren membres de la llar les persones que compleixen alguna de les condicions següents:

1. La major part de l'any resideixen en un habitatge familiar principal (residència habitual) i comparteixen el pressupost de la llar.
2. La major part de l'any no resideixen a l'habitatge familiar principal i comparteixen el pressupost de la llar.

Es considera resident si pernocta a l'habitatge més de tres mesos dels sis darrers.

Per a aquesta Enquesta no es consideren membres de la llar els grups següents:

— Servei domèstic: qualsevol persona que presta serveis de caràcter domèstic a la llar a canvi d'una remuneració en diners o en espècie (com ara xofers, donzelles, mainaderes o assistents de la llar).

— Hostes: qualsevol persona que, sense tenir la consideració de membre de la llar, hi comparteix aliments o habita a l'habitatge i aporta una contraprestació monetària a canvi, per la qual cosa la llar persegueix finalitats lucratives amb la seva estada.

Casos especials

1. Els treballadors interns dedicats als serveis es consideren membres de l'habitatge en el qual treballen, encara que formin la seva pròpia llar, independentment del temps que portin empleats. No són enqüestables, per tant, en els seus habitatges familiars.
2. Es consideren membres de la llar les persones desplaçades temporalment a un altre lloc, com ara els col·lectius següents:
  - malalts en sanatoris
  - persones en viatges de negocis o d'esbarjo
  - pescadors al mar

Els estudiants i els treballadors es consideren temporals desplaçats si, quan acabi la causa per la qual es van desplaçar, pensen tornar a reunir-se amb la resta de la família.

Persona menor

Una persona és considera menor si té menys de 16 anys en el moment de l'entrevista.

Persona adulta

Una persona és considera adulta si té 16 anys o més en el moment de l'entrevista.

Informant de la llar

L'informant idoni per ser entrevistat en el contacte inicial i que ha de donar la informació general de la llar ha de ser la *persona responsable de l'habitatge*. Si n'hi ha més d'una, ha de ser una d'elles. Si no és possible, ha de ser algú que pugui "parlar en nom" de la llar. Per això, de manera general, l'ordre de preferència és el següent:

- La primera persona responsable de l'habitatge.
- La segona responsable de l'habitatge.
- Una altra persona adulta, membre d'aquesta llar.

En casos molt excepcionals, com succeiria per exemple en una llar formada per persones grans o amb discapacitat que viuen soles, es permet que l'informant sigui una persona que no sigui

membre de la llar (per exemple, un fill o algú proper que conegui perfectament la situació de la llar).

Sustentador principal de la llar

És la persona que és membre de la llar que té els ingressos més elevats durant el darrer any. En cas d'igualtat, se selecciona l'ocupant de més edat.

Tipus de llar

S'han establert els tipus de llars següents:

- Una sola persona de menys de 65 anys.
- Una sola persona de 65 anys i més.
- Parella sense fills, ambdós de menys de 65 anys.
- Parella sense fills, almenys un de 65 anys i més.
- Parella amb algun fill dependent.*
- Resta de parelles amb fills.
- Un adult amb fills.
- Altres llars: en aquesta categoria hi ha els tipus de llars que per la seva escassa representativitat mostral han hagut d'agrupar-se.

(*) Fills dependents econòmicament: fills menors de 16 anys, i fills entre 16 anys i 24 però que són inactius laboralment.

Tipus de municipi

Es distingeixen dues categories per a la ubicació de l'habitatge:

- Rural: menys de 15.000 habitants.
- Urbà: 15.000 habitants o més.

Estudis completats

Seguint la classificació harmonitzada amb la classificació nacional d'educació 2000 (CNED 2000), en el qüestionari d'adults els diferents nivells d'educació queden recollits en les categories següents:

- No sap llegir o escriure.
- Sap llegir i escriure però sense completar EGB, ESO o batxillerat elemental, educació primària LOGSE completa o cinc cursos d'EGB aprovats.
- Batxiller elemental, graduat escolar d'ESO, certificat d'escolaritat.
- Batxiller superior, BUP, batxiller LOGSE, COU, PREU.
- FPI, FP de grau mitjà, oficialia industrial o equivalent.
- FPII, FP de grau superior, mestria industrial o equivalent.
- Estudis superiors de primer cicle (diplomatura).
- Estudis superiors de segon cicle (llicenciatura) i tercer cicle (doctorat).

En l'explotació s'ha fet l'agrupació següent, que inclou:

- Estudis primaris o inferiors: individus analfabets, els que saben llegir i escriure però no han completat l'EGB, l'ESO o el batxillerat elemental, educació primària LOGSE completa o cinc cursos d'EGB aprovats, i aquells amb batxiller elemental, graduat escolar d'ESO, certificat d'escolaritat.
- Estudis secundaris: individus amb batxiller superior, BUP, batxiller LOGSE, COU, PREU, i els que han cursat FPI, FP de grau mitjà, oficialia industrial o equivalent.
- Estudis superiors: individus amb estudis superiors de primer cicle (diplomatura), estudis superiors de segon cicle (llicenciatura) i tercer cicle (doctorat), i aquells amb FPII, FP de grau superior, mestria industrial o equivalent.

3. Àmbit de l'enquesta

3.1 Àmbit poblacional

La població objecte d'estudi en aquesta enquesta són:

- Les llars que resideixen en un habitatge familiar principal.
- Els individus de 16 anys o més que resideixen en aquestes llars.

3.2 Àmbit geogràfic

La població sotmesa a estudi és la població resident a les Illes Balears. L'EMHS s'ha dissenyat per poder aportar informació per a unitats territorials inferiors a l'illa però superiors als municipis, anomenades *comarques estadístiques* (aquest concepte es correspon amb les denominades NUTS 4). A les Illes Balears hi ha deu comarques estadístiques, que es mostren en la taula següent:

Illla	Comarca (NUTS 4)	Municipis
Mallorca	Pla	Algaida, Costitx, Lloret de Vistalegre, Llubí, Maria de la Salut, Montuïri, Petra, Porreres, Sencelles, Sant Joan, Santa Eugènia, Sineu, Vilafranca de Bonany, Ariany
	Raiguer	Alaró, Binissalem, Búger, Campanet, Consell, Inca, Lloseta, Mancor de la Vall, Santa Maria del Camí, Selva
	Nord	Alcúdia, Artà, Muro, Pollença, Pobla (sa), Santa Margalida
	Tramuntana	Banyalbufar, Bunyola, Deià, Escorca, Esporles, Estellencs, Fornalutx, Puigpunyent, Sóller, Valldemossa
	Sud	Camps, Felanitx, Santanyí, Salines (ses)
	Llevant	Capdepera, Manacor, Sant Llorenç des Cardassar, Son Servera
	Badia de Palma	Andratx, Calvià, Llucmajor, Marratxí, Palma
Menorca	Menorca	Alaior, Ciutadella de Menorca, Ferreries, Maó, Mercadal (es), Sant Lluís, Castell (es), Migjorn Gran (es)
Eivissa	Eivissa	Eivissa, Sant Antoni de Portmany, Sant Josep de sa Talaia, Sant Joan de Labritja, Santa Eulàlia des Riu
Formentera	Formentera	Formentera

3.3 Àmbit temporal

La feina de recollida de la informació s'ha fet al llarg del primer semestre de 2010. La data de referència de l'Enquesta és dia 31 de març de 2010.

4. Disseny mostral

4.1 Tipus de mostreig

L'objectiu de l'Enquesta és proporcionar estimacions de les Illes Balears i també d'illa i de comarca estadística i, per a això, s'han elaborat mostres independents a cada comarca.

El marc que s'ha emprat per a l'extracció de la mostra és el marc d'habitatges de l'INE (Institut Nacional d'Estadística) obtingut a partir del padró continu d'habitants amb data referència d'1 de gener de 2009. La dimensió mostral és de 1.912 habitatges, repartits en 100 seccions censals amb una selecció de 20 habitatges familiars en cada una.

S'ha realitzat un mostratge en dues etapes amb estratificació de les unitats de primera etapa:

— Unitats de primera etapa: les seccions censals (àrea geogràfica amb límits perfectament definits pels ajuntaments). En aquesta primera etapa s'han seleccionat les 100 seccions censals mitjançant un mostreig aleatori amb probabilitats proporcionals a la dimensió.

— Unitats de segona etapa: els habitatges familiars principals. En la segona etapa s'han seleccionat, en cada secció censal seleccionada en la primera etapa, 20 habitatges familiars principals mitjançant un mostreig sistemàtic amb arrencada aleatòria.

En les unitats de segona etapa no s'ha fet cap submostreig, i s'ha recollit informació de totes les persones de 16 anys o més que tenen la seva residència habitual en aquests habitatges.

4.2 Afixació de la mostra

Per al repartiment de la mostra s'ha aplicat un compromís entre afixació proporcional i afixació uniforme, assignant un mínim de seccions a cada comarca per assegurar la disponibilitat de la mostra necessària i repartint la resta de seccions de manera proporcional a les dimensions corresponents. La distribució de seccions censals per comarca és la següent:

Illa	Comarca	Nombre de seccions
Illes Balears		100
Mallorca	Pla	9
	Raiguer	10
	Nord	9
	Tramuntana	9
	Sud	9
	Llevant	10
	Badia de Palma	18
Menorca	Menorca	10
Eivissa	Eivissa	11
Formentera	Formentera	5

Finalment, la distribució de llars, individus i adults (més grans de 15 anys) de la mostra per comarca apareix recollida en la taula següent:

Illa	Comarca	Llars	Individus	Adults
Illes Balears		1.923	4.639	3.510
Mallorca	Pla	180	480	367
	Raiguer	202	556	379
	Nord	182	443	334
	Tramuntana	180	399	315
	Sud	174	345	294
	Llevant	190	476	362
	Badia de Palma	363	903	658
Menorca	Menorca	188	420	334
Eivissa	Eivissa	172	408	313
Formentera	Formentera	92	209	154

5. Treball de camp

La recollida d'informació, la va dur a terme un equip de deu enquestadors i dos inspectors mitjançant el sistema d'entrevista personal CAPI (entrevista personal assistida per ordinador). Els instruments de recollida d'informació van ser els qüestionaris de llar i els individuals. Per fer el treball els enquestadors disposaven d'un ordinador pen-tablet, que incorporava els qüestionaris. D'una banda, l'ús d'ordinador permet un control més eficient del flux en el qüestionari i, de l'altra, ja hi ha incorporades regles de validació que eviten molts dels errors que es poden produir amb la recollida de dades en paper.

6. Imputació

Per a la imputació estadística s'ha utilitzat el programari TEIDE (tècniques d'edició i imputació de dades estadístiques), desenvolupat mitjançant un projecte de col·laboració amb la Universitat de La Laguna i altres instituts d'estadística.

7. Elevació i calibratge

Els pesos de disseny, deduïts del tipus de mostreig utilitzat en l'EMHS, s'han calibrat aplicant tècniques de reponderació, per a la qual cosa s'ha fet servir el programa CALMAR (CALage sud MARGes), desenvolupat a l'Institut Nacional d'Estadística i Estudis Econòmics francès (INSEE). S'ha utilitzat l'estructura de la població per sexe i grups d'edat en la reponderació, i s'ha fet de manera independent a cada comarca. Aquesta informació auxiliar s'ha pres a partir de les dades de l'EPOBA (estimacions de la població actual) a 1 de gener de 2009, tenint en compte la població a la data de referència de l'enquesta. També s'ha utilitzat com a informació auxiliar les dimensions de la llar per comarques i la nacionalitat dels individus (espanyola/estrangera).